
SYMPOZIUM 1 STRATEGIE ŘÍZENÍ TŘÍDY (STUDENTY UČITELSTVÍ A JEJICH PROVÁZEJÍCÍMI UČITELI)

AKTUÁLNÍ POHLED NA PROBLEMATIKU ŘÍZENÍ TŘÍDY

CURRENT VIEW ON CLASSROOM MANAGEMENT

Lukas Josef

Klíčová slova: management třídy, řízení třídy, behaviorismus, humanismus, učitel, vztah učitele a žáků

Key words: classroom management, behaviorism, humanism, teacher, student-teacher relationships

Příspěvek se zabývá shrnutím poznatků ke konceptu řízení třídy (classroom management). Řízení třídy představuje jako komplexní fenomén vytváření podmínek pro učení v edukačním procesu, facilitaci procesu učení a hodnocení jeho průběhu a výsledků. Poznatky příspěvek strukturuje do tří obecných dichotomií: 1) přístupy k řízení třídy, které lze označit za behavioristické či humanistické; 2) oblasti řízení třídy, kterými jsou sociální (behavioral management) a didaktická dimenze (instructional management); 3) strategie řízení třídy, které jsou popsány skrze proaktivní a reaktivní přístupy učitele.

V behaviorálním přístupu k řízení třídy se často vychází ze základních psychologických přístupů k učení v podání behavioristů (Landrum & Kauffman, 2006). V humanistickém přístupu se pak jeví důležitým konstruktivismus, především se svým důrazem na podporu autonomie žáka. Řízení sociální dimenze třídy chápeme jako utváření vztahů mezi učiteli a žáky, přičemž pozitivní vztahy učitele a žáků jsou jádrem efektivního řízení třídy (Evertson & Weinstein, 2006). Didaktické řízení třídy (instructional management) zahrnuje kompletní výstavbu výukové jednotky. Proaktivní strategie řízení třídy spočívají v budování klimatu třídy, které můžeme v tomto kontextu chápat jako sdílené

názory, hodnoty a postoje, které stanovují podobu přijatelného chování a norem (Mainhard et al., 2011). U reaktivních strategií řízení třídy se jedná o různé reakce na žákovskou nekázeň a nespolupráci ve výuce. Jak uvádí Fricke (2012) efektivní řízení třídy zahrnuje jak strategie proaktivní, tak i čistě reaktivní.

Příspěvek je koncipován jako přehled současných teorií, týkajících se řízení třídy.

Řízení třídy lze chápat jako učitelem zvládnuté diferencované, (převážně) vědomé vytváření podmínek pro učení se žáků, facilitaci procesu učení a hodnocení jeho průběhu a výsledků. Proces učení zahrnuje jak učivo, tak i sociální normy a hodnoty, které jsou prostředkem i výstupem řízení třídy. Řízení třídy na mikrosociální úrovni směřuje k podpoře příznivého klimatu třídy, na makrosociální úrovni k zapojení žáka do společnosti. S důrazem na aspekt facilitace optimálních podmínek lze považovat řízení třídy v širším pojetí téměř za totožné s výukou jakožto takovou.

Abstract: The contribution is conceived as an overview of contemporary theories concerning class management. Classroom management can be seen as a teacher's handled differentiated, (predominantly) conscious creation of conditions for learning and facilitating the learning process and evaluating its progress and results. The learning process involves both the curriculum and the social norms and values that are the means and output of class management. Classroom management at the micro-social level is designed to promote the classroom's favorable climate and then to involve the pupil in society at the macro-social level. With emphasis on the aspect of facilitating optimal conditions, classroom management can be viewed as almost identical to instructional process in a broader sense.

Literatura/References:

- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). *Handbook of Classroom Management: research, practice, and contemporary issues*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates
- Fricke et al. (2012). *Students' perceptions of their teachers' classroom management in elementary and secondary science lessons and the impact on student achievement*. In Wubbels, T., Perry den Brok, Jan van Tartwijk and Jack Levy (Eds.), *Interpersonal Relationships in Education. An Overview of Contemporary Research* (s. 167–185). Rotterdam: Sense Publishers.
- Landrum, T. J., & Kauffman, J. M. (2006). *Behavioral approaches to classroom management*. In C. M. Evertson, & C. S. Weinstein, *Handbook of Classroom Management: Research, Practice, and Contemporary Issues* (s. 47–72). Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.